

Esperanto Panorama

Tweemaandelijks tijdschrift
ISSN 0772-540 X

19de jaargang, nr. 109 (1)
jan.-feb. 1988

EINDE VAN HET JUBILEUMJAAR
NIEUWE START

Vorig jaar hadden in de Esperantowereld heel wat grote manifestaties plaats, voornamelijk dan in Polen, waar precies honderd jaar geleden het eerste Esperantoleerboekje verscheen: een beknopte cursus voor Russisch-sprekenden. Sinds die eerste cursus is er heel wat gebeurd, voornamelijk door tienduizenden en tienduizenden vrijwilligers overal op de wereld verspreid. Deze vrijwilligers zullen er ook in de tweede eeuw van het Esperanto nog broodnodig zijn. Maar bovendien zullen we trachten in die tweede eeuw professionele ruggesteun te brengen. Hier nog een laatste blik naar het verleden om dan verrijkt te kunnen starten met een nieuwe toekomst.

KORTE HISTORISCHE SCHETS VAN HET ESPERANTO IN ONZE STREKEN

1893: Eerste melding van het Esperanto in *L'annonce timbrologique*: een artikel van directeur Dethier, apotheker uit Luik, die Esperanto zelfstandig leerde en waarschijnlijk de eerste esperantist van België was.

1895: Ondersteuning komt van *L'indépendence belge* waarin de Fransman Gaston Moch artikels schreef.

1897-1898: Charles Lemaire, ontdekkingsreiziger, geeft voordrachten over het Esperanto aan de *Cercle Polyglotte* in Brussel.

1898: Eerste cursus Esperanto in dezelfde *Cercle Polyglotte*, eerst door Lemaire, later door Lucien Blanjean. In Gilly (bij Charleroi) start de eerste Esperantogroep van België.

1901: Eerste Esperantoleerboek in het Nederlands, samengesteld door Dreves Uitterdijk.

1902: Verschijnen van het eerste Belgische Esperantotijdschrift *La belga sonorilo* onder de redactie van Jozef Jamin en uitgegeven door Antoon Jozef Witteryck. Oprichting van de eerste Esperantogroep in Vlaanderen: de *Bruĝa Grupo Esperantista*.

1903: Esperantogroepen ontstaan in diverse andere steden, nl. de *Antverpena Grupo Esperantista, Esperantista Lovena*

(vervolg op blz. 3)

Esperanto-Panorama

Tweemaandelijks tijdschrift uitgegeven door de Vlaamse Esperantobond, v.z.w.

Redactie en administratie België
Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.
☎ (03) 234.34.00.

Administratie Nederland
Esperanto-Centrum Nederland, Riouwstraat 172, 2585 HW Den Haag.

Abonnementen
Gewoon abonnement: 400 fr. in België, 22 *f* in Nederland.
Vijfjarig abonnement: 1 600 fr. in België, 88 *f* in Nederland.
Levenslang abonnement: 10 000 fr. in België, 550 *f* in Nederland.

Advertenties

1/1 blz.	2 850 fr.*	of *f* 165
1/2 blz.	1 550 fr.*	of *f* 90
1/3 blz.	1 200 fr.*	of *f* 70
1/4 blz.	850 fr.*	of *f* 50
1/2 blz.	500 fr.*	of *f* 29

Kleine advertenties 15 fr.* of *f* 0,90 per woord. Identieke advertenties in 6 opeenvolgende nummers 5 x de prijs van 1 advertentie. Reductie voor Esperanto-organisaties: 33%. Toeslag voor vergroten of verkleinen van een tekening: 300 fr.* (éénmalig). (* + 19% BTW)

Rekeningen
Voor België: 402-5510531-55 t.n.v. Vlaamse Esperantobond, Antwerpen.
Voor Nederland: postgiro rek.: 3583975 t.n.v. Esperanto-Centrum Nederland, Den Haag.

Redacteurs:
Paul Peeraerts en Guido van Damme.

Verantwoordelijke uitgever:
Paul Peeraerts, Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen.

Esperanto-Panorama verschijnt de 1ste van iedere oneven maand.

Bijvoegsels bij Esperanto-Panorama worden slechts toegestaan als ze keurig gedrukt zijn en in onberispelijk Nederlands of Esperanto opgesteld. De kosten veroorzaakt door het bijvoegen van het drukwerk, worden gefactureerd.

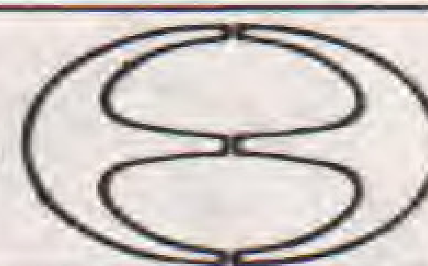
Teksten voor publicatie moeten op het redactie-adres toekomen uiterlijk de 1ste van de even maand.
De redactie heeft het recht ingezonden teksten, advertenties of bijvoegsels te weigeren. In geval van discussie beslist het Bestuur van de Vlaamse Esperantobond.

Overname van artikels is vrij, op voorwaarde dat een presentexemplaar aan de redactie wordt gezonden.

Esperanto Panorama

Editor-taaltje

In de meeste tijdschriften ruimt men een plaats in voor een introductie van de hoofdredacteur. Daarin kan hij een actueel onderwerp commentariëren of de inhoud van het onderhavige nummer toelichten. Nu we weer met een nieuwe jaargang van start gaan en omdat je moet blijven vernieuwen om gelezen te worden, vonden we dat de gepaste gelegenheid om ook in Esperanto Panorama met dergelijk editoriaal te starten.
Het doel van ons tijdschrift is steeds geweest, bij te dragen tot het verspreiden van informatie over Esperanto in Vlaanderen en Nederland, een overzicht te geven van wat er in de Esperantowereld zoal gebeurt, en interesse te wekken voor de taalproblematiek in het algemeen. Misschien is dat de laatste tijd wat vervaagd. Het aandeel van de rubriek „Uitgeperst" nam het leeuwendeel van de kopij in beslag. Enerzijds wijst dat op een ruime belangstelling van onze lezers, die ons overvloedig van krantenknipsels voorzagen, anderzijds duidt het ook op het tijdgebrek van de hoofdredacteur om het materiaal te bewerken en meer eigen teksten in het tijdschrift op te nemen. In de toekomst zullen we proberen daaraan meer aandacht te besteden. Dit moet de lezer er niet van weerhouden krantenartikels te blijven insturen, maar zelfgeschreven artikels, liefst van enige omvang, zijn even welkom.
Er zijn nog andere kleine veranderingen voorzien: naast de gele bladzijden zal ook een kalender verschijnen, waarin specifieke bijeenkomsten, die uiteindelijk voor iedereen bedoeld zijn, worden opgenomen. Mogelijk zal er in de toekomst ook af en toe een bespreking van een Esperantoboek verschijnen, zo blijven mensen op de hoogte en kunnen ze gemakkelijker kennis maken met de Esperantoliteratuur in al zijn genres.
En we starten meteen. In dit nummer vind je een artikel over honderd jaar Esperanto. We kennen wel allemaal zo'n beetje de geschiedenis, een laatste terugblik voor we de weg van vernieuwing, verruiming en modernere aanpak inslaan is niet overbodig. Toch willen we met dat artikel die periode van honderd jaar afsluiten. Geschiedenis, goed, maar niet als doel op zich. Wel als leerschool voor het heden en als wegwijzer naar de toekomst.

(vervolg van blz. 1)

Grupo, Esperantista Katolik-Universitata Grupo (Leuven), *Esperantista Studenta Grupo* (Gent), enz.

1905: Stichting van de *Belga Ligo Esperantista* met als voorzitter Commandant Lemaire en van de Nederlandse Esperantovereniging *La Estonto estas nia*.

1907: Stichting in Zurenborg (Antwerpen) van de groep *La Verda Stelo* als reactie op de bourgeoisie van de *Antverpena Grupo Esperantista*, en in Berchem van de *Berchem'a Grupo Esperantista*.

tojongeren in Groet (Nederland) en stichting aldaar van de wereldbond voor Esperantojongeren.

1940-1945: Volledige stagnatie van de Esperantobeweging in onze streken. Hier en daar nog wat „ondergrondse activiteit". Heel wat esperantisten komen terwille van hun Esperantokennis om in de gaskamers.

1950: Heropleving in verscheidene steden.

1960: Voor de derde maal een Wereld-Esperantocongres in België: 1930 deelne-

Beschermcomité van de Vlaamse Esperantobond voor het Esperanto-Jubileumjaar 1987

Parlement:
Edward Leemans, voorzitter van de Senaat
Jaak Gabriëls, ondervoorzitter van de Kamers van Volksvertegenwoordigers
M. Van Herreweghe, eresenator

De ministers:
Daniël Coens, minister van onderwijs
Patrick Dewael, gemeenschapsminister van cultuur
Gaston Geens, voorzitter van de Vlaamse Executieve
Theo Kelchtermans, gemeenschapsminister van onderwijs en vorming
Wilfried Martens, eerste minister
Leo Tindemans, minister van buitenlandse betrekkingen

De provinciegouverneurs:
A. Kinsbergen, provinciegouverneur van Antwerpen
I. Roggen, provinciegouverneur van Brabant,
mede namens hun collega's van Limburg, Oost en West-Vlaanderen

De Partijvoorzitters:
A. M. Neyts-Uyttebroeck, voorzitter PVV
Frank Swaelen, voorzitter CVP
Karel Van Miert, voorzitter SP

De burgemeesters:
H.B. Cools, burgemeester van Antwerpen
J. Monsaert, burgemeester van Gent
Frank Van Acker, burgemeester van Brugge – Minister van Staat
A. Vansina, burgemeester van Leuven

De rectoren:
F. Adams, rector UIA
W. Dierick, rector RUCA
S. Loccufier, rector VUB
G. Maertens, rector KUL-Campus Kortrijk
L. Verhaegen, rector Limburgs Universitair Centrum

Mgr. A. Daelemans, Directeur-Generaal van de NSKO

J. Maja, Secretaris-generaal van de Nationale Commissie van de Unesco.

1911: 7de wereldcongres in Antwerpen, in het bijzijn van Dr. L. Zamenhof.

1920: 12de wereldcongres in Den Haag met 408 deelnemers.

1928: 20ste wereldcongres in Antwerpen, met 1494 deelnemers. Uitgave van de *Belga Antologio*.

1930: Oprichting van de *Flandra Ligo Esperantista*.

1938: Eerste wereldcongres voor Esperan-

mers tijdens het 45ste congres in Brussel.

1962: Fusie van de *Reĝa Belga Ligo Esperantista* met de *Flandra Ligo Esperantista* in een *Belga Esperanto-Federacio*.

1970: Eerste nummer van Esperanto Panorama (toen nog Esperanto-Panoramo)

1978: Onder invloed van de federalisering van de Belgische Ministeries voor Cultuur, splitsing van de BEF in een Vlaamse

Esperantobond en in een *Association pour l'Espéranto*.

1987: Start van een pragmatische aanpak. Een twintigtal Esperantoverenigingen treden alle naar buiten met een nieuw symbool, met een zelfde eenheidsbeeld.

(Samengesteld aan de hand van gegevens van Prof. van Daele en de heren Petro de Smedt en Erik D'Hondt)

BIOGRAFIE VAN L. L. ZAMENHOF IN DATA

1859 12 15: Geboorte van Ludwik L. Zamenhof in Bialystok, in het toenmalige tsaristische Rusland. In dit stadje wordt Pools, Russisch, Duits en Jiddisch gesproken.

1863: Tweede bloedige revolutie waarbij Polen en Litauen zich vruchteloos van de Russische bezetters trachten te bevrijden. Op bevel van de bezetter wordt Russisch een verplicht leervak.

1865: LLZ volgt onderwijs aan de lagere school in Bialystok. Zijn vader leert hem Frans en Duits.

1873: Gezin verhuist naar de Nowolipiestraat 28 in Warschau, waar vader Duits gaat onderwijzen aan de Veeartsenijschool en het Realgymnasium.

1873: Volgt klassieke opleiding aan het gymnasium in Warschau. Leert er Russisch, Grieks, Latijn, Duits en Frans, en raakt geïntrigeerd door de idee om wederzijdse betrekkingen tussen de volkeren te bevorderen door het samenstellen van een nieuwe internationale taal.

1878 12 05: Viert met vrienden het gereedkomen van zijn *Lingwe Uniwersala*, de eerste versie van zijn nieuwe internationale taal (cfr. 1987). Teleurstellende reacties van zijn vader die later zijn ontwerp verbrandt om de studies van zijn zoon veilig te stellen.

1879: Studeert voor arts (een van de weinige voor Joden toegestane beroepen) aan de universiteit van Moskou.

1881: Zet zijn studie voort aan de universiteit van Warschau (tot 1885).

1887: Volgt aanvullende cursus voor oogarts in Wenen en vestigt zich als dusdanig in Warschau.

1887: Verlooft zich met Klara Zilbernik, dochter van in zijn werk geïnteresseerde zakenman uit Kovno.

1887 07 26: Verschijnen van *Meĵdunarodnij jazijkj* (Internationale taal), eerste Esperantoleerboekje in het Russisch, onder de schuilnaam *D-ro Esperanto* (de hopende dokter), gedrukt op kosten van zijn belangstellende schoonvader.

1887: Huwelijk met Klara Zilberik.

> **Geschiedenis van het Esperanto**
> Er wordt wel eens beweerd dat over de pioniersperiode van het Esperanto in België vrijwel geen geschreven bronnen bestaan. De hr. H. Van Daele, professor aan de RU-Gent, publiceerde in *Persoon en Gemeenschap* een overzichtsartikel over die periode. Hij komt tot de vaststelling dat het hier een vrijwel braakliggend terrein van de wetenschap betreft. Studenten sociologie, geschiedenis of pedagogie die nog op zoek zijn naar een interessant onderwerp voor een licentie-verhandeling, zouden hierin wellicht hun gading kunnen vinden. De professor biedt aan om eventueel als promotor op te treden.

1888: Verschijnen van *Fundamento de Esperanto*.

1888: Oprichting in Nürnberg van het maandblad *La Esperantisto*, vanaf 1890 onder leiding van LLZ.

1889: Verschijnen van een eerste adresboek van de kenners van Esperanto.

1900: Esperanto begint snel vorderingen te maken in niet minder dan twaalf landen.

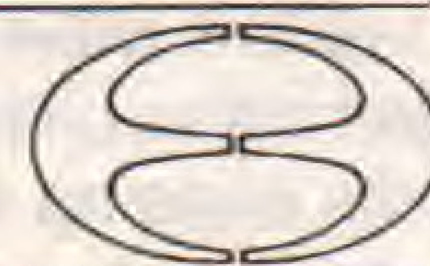
1904: Geboorte van dochter Lidja die zich later volledig aan het werk van haar vader wijdde.

1917: Overlijdt in Warschau na morele inzinking en hartaanval, 58 jaar oud.

1959: Uitgeroepen tot Zamenhofjaar i.v.m. zijn geboorte, 100 jaar geleden.

1987: Allerhande festiviteiten over de hele wereld t.g.v. het feit dat 100 jaar geleden het eerste Esperantoleerboek verscheen. UNESCO doet aanbeveling aan de lidstaten studie over het taalprobleem en over Esperanto aan te vatten.

Samengesteld op basis van een werk van de hr. R. Vanaken, Vosselaar

Taal en politiek

Tolken begrepen het niet

Telkens als het Europees Parlement vergadert, hebben de tolken heel wat werk. Zij moeten er immers voor zorgen dat iedereen de sprekers kan verstaan. En dat is niet zo eenvoudig, want tijdens zo'n vergadering worden er vaak negen talen door mekaar gebruikt.

Gisteren zaten de tolken evenwel met hun handen in het haar. Want toen sommige parlementsleden hun toespraak in het Asturisch, Catalaans, Baskisch of Waals hielden, begrepen ze er niets meer van. Van een simultane vertaling kwam niets meer in huis.

De parlementsleden die deze talen gebruikten, deden dat nochtans doelbewust. Aanleiding was een rapport van Europees parlementslid Willy Kuypers uit België. Hij deed een onderzoek naar de minderheidstalen in de Europese Gemeenschap. Daaruit leren we dat 40 miljoen Europeanen een niet-officiële taal spreken. Dat is ruim tien procent van de inwoners van de EG. Kuypers constateerde bovendien dat de EG niet voldoende voor deze mensen doet.

In het rapport vraagt Kuypers dat de EG-landen de nodige maatregelen zouden nemen om deze minderheidstalen niet verloren te laten gaan. Ze moeten met andere woorden worden erkend in het onderwijs en hun gebruik moet worden gewaarborgd in kranten, televisie, enz...

Merkwaardig was wel dat er veel interesse was voor de discussie die het rapport op gang bracht. Er bleven vrij veel parlementsleden in de zaal. Normaal is die 's vrijdags zo goed als leeg, omdat iedereen dan voor het weekeinde naar huis is vertrokken.

Op die vrijdag dus niet. En daar zal Kuypers wel blij mee zijn, want zijn voorstel om voortaan meer te doen voor de talen van minderheidsgroepen, werd door de vergadering goedgekeurd.

(naar *GvA*, 31 okt. 1987)

Het oplossend vermogen

Het parlementair taalgebruik (in Nederland) verbaast af en toe de parlementsleden zelf. Zo vroeg een kamerlid aan twee ministers „in normaal Nederlands" uitleg te geven over twee termen die hij in een brief van beide heren aan de Kamer had aangetroffen. Wat wordt bedoeld met „de ontwikkeling van een toetsings- en diagnose-instrument"; en wat zou „een geautomatiseerd simulatiemodel van een politie-organisatie in wisselwerking met haar omgeving" kunnen zijn?

Ook parlementsleden zelf slagen er niet altijd in zonder veel omhaal van woorden te spreken. Zo drong een van leden bij de verhoging van de doelmatigheid bij de politie aan op „een procesmatige aanpak: voorwaarden in de structuur en de organisatie creëren, die het probleem oplossend vermogen van de politie verhogen." Zijn partij is ook op zoek naar „ijkmomenten" alvorens te besluiten meer geld aan de politie uit te geven.

(naar *NRC-Handelsblad*, 27 okt. 1987)

Taalstrijd

Het gaat niet goed met het onderricht in de talen Frans en Duits op de middelbare school. Steeds meer jongeren kiezen alleen voor Engels als moderne taal en laten andere talen links liggen. Niet alleen leraren maken zich daarover zorgen, ook de ambassadeurs van Frankrijk en de Duitse Bondsrepubliek in Nederland bekijken deze ontwikkelingen met lede ogen.

De beide heren brachten onlangs een bezoek aan minister Deetman om hem van hun bezorgdheid deelgenoot te maken. Hoewel Deetman de beide ambassadeurs zijn medewerking toezegde bij de promotie van het onderwijs in Frans en Duits, verliep het gesprek niet helemaal in de juiste sfeer. Om van enige uitwisseling van standpunten sprake te laten zijn, moest de discussie namelijk in het Engels gevoerd worden...

(naar *De Limburger*, 12 mei 1987)

De hoge prijs van woorden

Over de kostprijs van vertaling en vertolking in de Europese Gemeenschap, zijn er al heel wat artikels verschenen. Tot nog toe heeft dat geen aarde aan de dijk gebracht.

Daarom willen we er ditmaal niet veel worden aan vuilmaken, en stellen we die kostprijs eens op een visuele manier voor:

(uit *De Echte Waarheid*, juni 1987)

Het eenvoudig vervangen van de Europese meertaligheid door het aanvaarden van enkel Frans en/of Engels is misschien wel een financiële, maar zeker geen politiek haalbare oplossing. Vooral de Fransen lijkt die oplossing echter juist wel te zinnen. Duikt hier weer de oude droom van (opgedrongen) ééntaligheid op? Uit de geschiedenis van België kan men echter leren dat bijna 40 pct. van de Belgische bevolking er in honderd jaar tijd, in een gunstige internationale omgeving en met de steun van bijna de hele intelectuele klasse, niet in geslaagd is België blijvend te verfransen. Hoe zou het nu wel lukken in een Europa, waar 74 pct. van de bevolking geen Frans of Engels spreekt?
En waarom zou men het doen? Om belastinggeld te sparen door kosten af te wentelen op de gewone burger? Moeten wij nu zelf de wetten laten vertalen, die op ons van toepassing zijn? Moeten we zelf voor een tolk zorgen, als we door een ambtenaar of politieker willen gehoord worden?
De voorstellen van de Esperantobeweging voor Europa zijn dan toch een stuk realistischer. Niet het verdrukken van de talen door de meerderheid, geen Europa waar alleen Fransen en Amerikanen zich thuis voelen. Wel een eenvoudige brugtaal tussen pakweg het Grieks en het Deens, en een duidelijk (eenduidige) referentietaal om alle vertalingen mee te vergelijken om te zien of ze wel echt hetzelfde zeggen. Een werktaal voor een democratisch Europa.

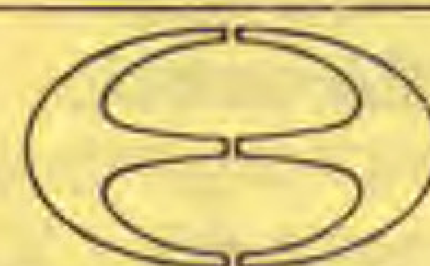
Jeugd en Esperanto

Nieuwe impulsen voor jeugduitwisseling

Tijdens de zomer ontving de burgemeester van Sint-Niklaas de gastfamilies en de jeugddelegaties van de Sint-Niklase zustersteden. Jongeren uit Gorinchem (NL), Schongau (D), Abingdon (GB), Colmar (F) en Lucca (I) verbleven in het kader van een internationaal uitwisselingsprogramma in Sint-Niklaas. De idee van zustersteden en daarmee samengaand de jeugduitwisseling is ruim 25 jaar oud, maar stilaan begint er een zekere slijtage op te treden. Blijkbaar hebben steeds minder jongeren zin om de verre verplaatsingen te maken. Een zekere schroom ten overstaan van de taalbarrière zou daaraan niet vreemd zijn. Herbronning is in ieder geval aan te raden. Het zou misschien wel goed zijn dat zij die de leiding hebben over deze projecten, eens zouden nagaan of het Esperanto geen uitkomst zou kunnen brengen, om althans het hinderlijke probleem van de taalverscheidenheid van de baan te helpen.

(naar *GvA*, 4 aug. 1987)

Groepsleven, informatie

Teksten voor het volgende nummer van Esperanto-Panorama moeten op de redactie toekomen voor 1 februari 1987. De publikatie van redactionele teksten gebeurt gratis. Voor advertenties, zie onze tarieven op p. 2.

AALST

Esperantogroep *La Pioniro* ☆
Inlichtingen: de hr. E. D'Hondt, Wilgstraat 25A, 9440 Erembodegem, tlf. (053) 77 44 97.
Bijeenkomsten: de laatste dinsdag van de maand in de jeugdbibliotheek, Kattestraat 31 (2de verdieping).
Cursussen: Starten in september aan de Kattestraat 33 (2de verdieping). Bel voor inlichtingen.

ALKMAAR

NEA-sekcio
Inlichtingen: mevr. F. Bakker-Kroon, Meester Quantplein 2, 1862 GB Bergen, tlf. (02208) 45 82.
Bijeenkomsten: de derde maandag van de maand.

ALMELO

NEA-sekcio
Inlichtingen: mevr. A.J.B. Vrolijk-Hemelman, Hofkampstraat 33, 7607 NB Almelo.
Bijeenkomsten: de derde woensdag van de maand op het bovenstaande adres.

AMERSFOORT

Inlichtingen: W.P. Roelofs, Vosseveldlaan 16, 7607 NB Soest. Tlf. (02155) 15473.

AMSTERDAM

Inlichtingen: W.Th.J. Zeiss, A. Bijnsstraat 2/1, 1064 JM Amsterdam. Tlf. (020) 139006.

Bijeenkomsten: AKKE-conversatiebijeenkomsten elke dinsdag om 20 u. in het Centraal Station, laatste deur op het eerste perron (oostzijde, 2b) in, daarna een verdieping hoger.

Amsterdamaj mezaĝaj esperantistoj (NEA-sekcio)
Inlichtingen: de heer Rob Keetlaer, Moterwal 6, 1021 PC Amsterdam, tlf. (020) 36 37

ANTWERPEN

Kon. Esperantogroep *La Verda Stelo*, v.z.w. ☆
Inlichtingen over Esperanto: tlf. (03) 234 34 00 (kantooruren) of 440 30 92 (ś avonds).
Inlichtingen over de programma's: tlf. (03) 218 63 76.
Bijeenkomsten: in het Esperantocentrum, Frankrijklei 140, 1ste verdieping, elke vrijdag. Het clublokaal is open vanaf 18u.
Programma:

- vrijdag 1 jan.: Nieuwjaarsdag: GEEN vergadering.
- vrijdag 8 jan.: INTERNACIA VESPERO, Iwona Kocieba (Polen): „Japanio komercas kun...".
- vrijdag 15 jan.: POLA VESPERO. Poolse maaltijd en diavoorstelling door de hr. Marcel Aerts.
- vrijdag 22 jan.: *Klajogajul'*. Cabaret door het bekende duo Clara en Jan.
- vrijdag 29 jan.: JAARVERGADERING met de jaarverslagen en huldiging van de jubilarissen.
- vrijdag 5 feb.: MUZIEKAVOND door de hr. Ivo Durwael. Kennismaking met het Pianoconcert nr. 5 „Keizersconcert" van L. van Beethoven.
- vrijdag 12 feb.: INTERNACIA VESPERO: de hr. Curtis Ford (VS) spreekt over: „Jongerenuitwisseling tussen de Verenigde Staten en de Sovjetunie".
- vrijdag 19 feb.: QUIZ: Het honigraatspel, geleid door Henny Jacques.
- vrijdag 26 feb.: „Het mysterie van het pentagram". Tweede in de reeks voordrachten door Jo Haazen.

Vlaamse Esperantobond
Frankrijklei 140, 2000 Antwerpen, tlf. (03) 234 34 00 (antwoordapparaat van 17.00 u. tot 9 u. en van 12.30 u. tot 13.30 u. en op vrije dagen). Bezoek liefst na afspraak.
Cursussen: Cursus voor zelfstudie Esperanto Programita (met platen of cassette, én woordenboek) te verkrijgen tegen 1495 fr.

ARNHEM

NEA-sekcio

Inlichtingen: de hr. R.J.W. Poort, Sellersmaat 60, 6903 XM Zevenaar, tlf. (08360) 33790.

Beginnerscursus: 28 sept. t/m 30 nov.

BERINGEN

Inlichtingen: de hr. Beckers, Rozenlaan 5, bus 1, 3950 Beringen, tlf. (011) 42 10 78.

Bijeenkomsten: elke 1ste vrijdag van de maand om 20 uur op bovenvermeld adres.

- vrijdag 8 jan.: Taalstudie.
- vrijdag 6 feb.: Taalproblemen.

BEVERWIJK

Esperanto-grupo

Bijeenkomsten: dinsdagavond eens per maand, t. h. v. mevr. N. Reinders, Zwaansmeerstraat 48, 1946 AE Beverwijk, tlf. (02510) 31 079. De groep is onafhankelijk.

BRUGGE

Brugse Esperantogroep „Paco kaj Justeco" ☆

Inlichtingen: De hr. F. Roose, St.-Klaradreef 59, 8000 Brugge, tlf. (050) 33 19 81.

Bijeenkomsten: hebben plaats in het „Hof van Watervliet", Oude Burg 4, 8000 Brugge, iedere tweede en vierde donderdag van 20 tot 22 u. Eén uur wordt gewijd aan het hoofdthema en één uur aan mededelingen en besprekingen allerhande.

BRUSSEL

Brusselse Esperantogroep ☆

Inlichtingen: De heer Marc Demonty, Schoolstraat 3, 1710 Dilbeek, tlf. (02) 569 31 33.

Bijeenkomsten: iedere woensdag van 18.15 tot 19.45 u.

Cursussen: Vanaf 6 oktober aan de Vrije Universiteit Brussel, Instituut voor Taalonderwijs, Pleinlaan 2, 1050 Brussel. Prijs: 1000 fr. Ook toegankelijk voor niet-studenten.

Cursussen op drie niveaus, vanaf 29 sep., telkens van 18 tot 20 u. aan de Kortenberglaan 66.

1. Leden die in Brussel wonen en hun adres in het Nederlands opgeven en personen die in het Nederlandstalig gedeelte van België wonen, zijn automatisch ook lid van de Vlaamse Esperantobond. Anderen worden lid van de „Association pour l'espéranto"

Europees Esperantocentrum

Inlichtingen: tlf. (03) 233 66 81.

Belga Esperantista Fervojista Asocio

Inlichtingen: de hr. de Sutter, Kersbeeklaan 90, 1190 Brussel.

DEN HAAG

NEA-sekcio

Inlichtingen: Mevr. I.M.J. Dijkhoff-Lenze, van Trigtstraat 20, 2597 VZ Den Haag, tlf. (070) 24 39 23.

Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag in het Esperantohuis, Riouwstraat 172.

Programma:

- In januari GEEN bijeenkomsten.
- woensdag 10 feb.: De heer P. Molenaar vertelt over sterren.
- woensdag 24 feb.: Jaarvergadering.
- woensdag 9 mrt: dia-quiz o.l.v. de voorzitter.

TANEF (Naturamikoj-esperantistoj)

Inlichtingen: De hr G. van der Horst, Hengelolaan 1158, 2544 GT Den Haag, tlf. (070) 66 65 47.

DEN HELDER

Esperanto-Klubo Den Helder

Inlichtingen: De hr. E. van den Oever, Treilerstraat 11, 1784 SW Den Helder.

Bijeenkomsten: de 1ste en 3de maandag van de maand in het clublokaal, Koningsstraat 115 (boven).

DEURNE

TANEF

***Inlichtingen:* de hr. E. Spitaels, tlf. (03) 658 74 20.**

Bijeenkomsten: Elke derde dinsdag om 20.00 u. in het „Bisschoppenhof", Spanhovestraat, Deurne.

DEVENTER

NEA-sekcio

Inlichtingen: J.S. Douma, Rembrandtkade

177, 7412 HL Deventer, tlf. (05700) 18 304.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag.

DIEMEN

Internacia amikeco

Inlichtingen: F.L.E., Vlasdonk 1, 1112 JD Diemen, tlf. (020) 90 90 94.

EDEGEM

Inlichtingen: De hr. I. Durwael, P. Gilsonlaan 5, 2520 Edegem, tlf. (03) 440 30 92.
Cursussen: Cursus ingericht door de gemeente Edegem vanaf half september. Cursusgeld: 1100 fr. voor 25 lessen van anderhalf uur. Inl. en inschr. mevr. van der Auwera, tlf. (03) 457 78 40.

EINDHOVEN

Esperanto-Klubo Eindhoven

Inlichtingen: de hr. R. Bossong, Floraplein 23, 5644 JS Eindhoven, tlf. (040) 11 41 62.
Bijeenkomsten: de 3de woensdag om 20 u. in Aktiviteitencentrum „Henriette Roelants", Corn. Dankertstraat 2.

ENSCHEDE

NEJ-sekcio „EGE"

Inlichtingen: De Vluchtestraat 1-402, 7523 BE Enschede, tlf. (053) 33 26 40.

GENK

Esperantoclub Genk ☆

Inlichtingen: de hr. Mathieu Habex, Gildelaan 27 3600 Genk, tlf. (011) 35 95 42.
Bijeenkomsten: Elke eerste en derde dinsdag van de maand vanaf 20 uur in Trefpunt, Dieplaan 19, 3600 Genk.

Aandacht! De vergaderingen van januari en februari hebben plaats in „De Slagmolen", Slagmolenweg 76, 3600 Genk. Tlf.: (011) 35 21 32.
Programma:

- maandag 20 jan.: 20.00 u. *Plumamikoj*, dialoog door Heidi en Miranda; aansluitend: vertaling en bespreking.
- maandag 18 jan.: 20.00 u. *La renkontiĝo* (2-delig), dialoog door Isidoor, Nicole en Willy; aansluitend: vertaling en bespreking.
- maandag 2 feb.: 20.00 u. *Novaĵo pri Andreo*, dialoog door Drika en Nicole; aansluitend: vertaling en bespreking.
- maandag 16 feb.: 20.00 u. *La malsana instruist(in)o* (2-delig), dialoog door Imelda, Tamara en Els; aansluitend: vertaling en bespreking.

Iedere VRIJDAG van januari en februari van 20.00 tot 22.00 uur: repetitie voor *Kia miksaĵo*. Iedere ZATERDAG van januari en februari vanaf 18.00 uur: repetitie voor „Dialogen". De repetities vinden plaats bij Mathieu Habex.

GENT

Genta Esperanto-grupo *La Progreso* ☆

Inlichtingen: Katja en Arpad Lödör, Peter Benoïtlaan 117, 9219 Gentbrugge, tlf. (091) 30 16 77.
Bijeenkomsten: iedere maand bestuursvergadering (datum wordt onderling overeengekomen) en iedere 4de vrijdag in het Chalet „Sluizeken", Sluizekenskaai te Gent.
Cursussen:
Avondcursus volgens de rechtstreekse methode op dinsdag van 18.30 tot 20.30 u. in de Volkshogeschool, Bargiekaai 1, vanaf 8 sep.
Programma:

- dinsdag 19 jan.: (18.30 u.) Conversatieavond in de Volkshogeschool, Bargiekaai 1 te Gent.
- vrijdag 22 jan.: (20.00 u). Jaarvergadering met vertoning van de videofilm „Esperanto" in chalet „Sluizeken", op bovenstaand adres.
- dinsdag 16 feb.: zie di. 19 jan.
- vrijdag 26 feb.: (20.00 u). De hr. Angelos Tsirimokos spreekt over „Kalenders, jaren, dagen." In chalet „Sluizeken",

---

GRONINGEN

NEA-sekcio

Inlichtingen: Esperantocentrum, Berkelstraat 5, 9725 GR Groningen, tlf. (050) 25 98 46.
Bijeenkomsten: in het wijkgebouw Helperkerk, Waldeck Pyrmontplein 13, tlf. (050) 26 00 49.

NUFARO (Afd. Groningen van de Nederlandse Esperantojeugd)

Inlichtingen: Coranthijnestraat 69, 9715 RG Groningen, tlf. (050) 77 59 54.

La libroservo de Flandra Esperanto-Ligo elektis por vi...

4 diversaj libroj de Nemere: **1000 fr.!** Oferto valida ĝis 29 februaro 1988!

La fermita urbo. (Sciencfikcia romano) 21 cm, 128 p. Prezo: 244 fr.
La agado de la atentoĉena romano disvolviĝas paralele en la 16a kaj 26a jarcento.

Febro. (Romano) 21 cm, 131 p. Prezo: 265 fr.
Sinteziĝas en tiu ĉi verko la elementoj de ama, psikologia kaj detektiva romano. Ĝis nun la plej multe vendita romano de la populara aŭtoro.

La blinda birdo. (Romano) 21 cm, 118 p. Prezo: 265 fr.
En tiu ĉi sia verko la populara aŭtoro ekzamenas tion, kiagrade ŝtata maljusteco povas mizerigi la individuon. „La verko de la Jaro" 1983.

La naŭa kanalo. (Novelaro) 21 cm, 104 p. Prezo: 244 fr.
La unua Esperanta verko de Nemere enhavas novelojn sciencfikciajn kaj alitemajn. Multaj el ili estas verkitaj en tre simpla lingvaĵo, kaj jam ofte sukcese uziĝis kiel materialo de progresiga kurso.

Serĉu mian sonĝon. (Romano) 21 cm, 165 p. Prezo: 318 fr.
Hungaraj geedzoj pasigas sian mielmonaton en Venecio. La edzo renkontiĝas tie hazarde kun sia armena amiko, kaj post kelkaj tagoj iu faras atencon kontraŭ la turka prezidento, vizitanta la belan italan urbon... Ĉu li helpu sian amikon, kiu estas teroristo?

Sur kampo granita. (Romano) 21 cm, 124 p. Prezo: 265 fr.
Ĉu dudek jaroj da sinofera modela vivo povas pardonigi krimon faritan sub la premo de la cirkonstancoj – tio estas la kerna demando en tiu ĉi – laŭ multaj homoj la plej bona – romano de la hungara esperantista aŭtoro.

En tiu ĉi numero ni prezentas al vi naŭ librojn de la momente plej populara Esperanto-verkisto, István Nemere. Ĉiujn liajn verkojn vi legos sen spirhalto!

La alta akvo. (Romano) 21 cm, 128 p. Prezo: 265 fr.
La konstruado de granda hidrocentralo necesigas la evakuon de tuta vilaĝo. Tamen, troviĝas unu homo, kiu ne volas forlasi la domon, al kiu lin ligas fortaj emociaj fadenoj...

La monto. (Romano) 21 cm, 166 p. Prezo: 291 fr.
Sur la pinto de alta monto vivas eta komunumo de pacaj homoj, kiuj izolis sin disde la moderna mondo. Tamen, dum la ĵus finiĝinta milito rifuĝis tien kvar soldatoj, kaj ili neniam revenis. Majoro Reman, kiu ricevas la taskon esplori la aferon, spertas sur la montopinto tre strangajn aferojn... „La Verko de la Jaro" 1985.

Terra. (Sciencfikcia romano) 21 cm, 165 p. Prezo: 318 fr.
La plej nova sciencfikcia romano de Nemere disvolviĝanta en la kadroj de grandioza kosma televida programo, enhavas aktualegan mesaĝon: ni protektu la sanan vivmedion sur nia globo!

el la verkaro de István Nemere.

HAARLEM/HEEMSTEDE

NEA-sekcio „Komprenado faras pacon"
Inlichtingen: G. Duivis, M. Vaumontlaan 168, 2101 EJ Heemstede, tlf. (023) 28 46 02.

HALLE

Esperantogroep Halle ☆
Inlichtingen: mevr. R. Ost, Vogelpersstraat 71, 1500 Halle.
Bijeenkomsten: in het Cultureel centrum, Dworp, Destelheide.

HASSELT

Esperanto Hasselt ☆
Inlichtingen: De hr. Marcel Aerts, Lazarijstraat 122, 3500 Hasselt, tlf. (011) 25 34 67.
Bijeenkomsten: in het Cultureel Centrum, Kunstlaan 5.
Cursussen: Vanaf begin oktober in het Provinciaal Instituut voor Moderne talen, 11de Liniestr. 24, Hasselt. Inlichtingen en inschrijvingen aldaar: Voor andere cursusmogelijkheden: info bij Marcel Aerts, tlf. (011) 25 34 67.
Programma:

- maandag 11 jan.: 19.00 u. Bestuursvergadering L.E.L.; 20.00 u. Taalstudie.
- maandag 25 jan.: Quiz o.l.v. J. Hermans.
- maandag 8 feb.: 20.00 u. Taalstudie.
- maandag 22 feb.: 20.00 u. Theater met René en Rita.
- maandag 7 maa.: 20.00 u. Taalstudie.

HILVERSUM

FLE-sekcio

Inlichtingen: Mevr. M. Dee-Tervoren, J. Catsstraat 10, 1215 EZ Hilversum, tlf. (035) 12 717.

NEA-sekcio „Dreves Uiterdijk"
Inlichtingen: Mej. Middelkoop, Jonkerweg 11, 1217 PL Hilversum, tlf. (035) 43 320.

KALMTHOUT

La Erikejo ★
Inlichtingen: Mevr. Mireille Storms, Douglaslaan 14, 2080 Kapellen, tlf. (03) 666 83 19.
Bijeenkomsten: elke derde donderdag in Rest. Cambuus, Heidestatieplein 10, 2180 Heide-Kalmthout.
Programma:

- donderdag: 21 jan.: spreekbeurt door Ivona Kocieba, een Poolse esperantiste uit Lodz.
- donderdag 18 feb.: Jules Verstraeten spreekt over het eerste boek dat hij gelezen heeft.

KAPELLE

Zelanda Esperanto-grupo
Inlichtingen: Sally en Dies Krombeen, Juffersweg 4 B, 4421 JB Kapelle, tlf. (01102) 1563.
Bij afwezigheid: Rie en Kees Dentz, Karel Doormanplein 21, 4335 GC Middelburg, tlf. (01180) 14834.

- vrijdag 15 jan.: Literaire avond bij Sunhja van Liere, Sperwerhof 16, Heikenszand.
- vrijdag 26 feb.: Spelavond bij Sally en Dies Krombeen op bovenstaand adres.

KNOKKE

Esperantogroep Knokke ☆
Inlichtingen: De heer Marmenout, Helmweg 7, 8300 Knokke-Heist 1, tlf. (050) 60 55 35.

KORTRIJK

***La Konkordo* ☆**
Inlichtingen: De hr. C. van Biervliet, Oudenaardsesteenweg 158, Kortrijk, tlf. (056) 22 00 11 en J. Hanssens, Meiweg 23, 8500 Kortrijk, tlf. (056) 21 31 06.
Bijeenkomsten: Oude Dekenij, St-Maartenskerkhof, Kortrijk, telkens om 19.30 u. Er is steeds gelegenheid tot bezoek aan de bibliotheek van het Esperanto-Fonds, mits af te spreken met een van bovenvermelde contactpersonen.

Cursus: In de Oude Dekenij, Sint-Maartenskerkhof 8, Kortrijk – telkens om 19 uur stipt: 12 en 21 jan.; 1, 12 en 23 feb. 1988. Van 19.00 tot 20.15 uur voor beginners; van 20.30 tot 21.30 uur voor gevorderden.
Bibliotheek van het Esperanto-fonds: Er is steeds gelegenheid tot bezoek, mits men een afspraak maakt met een van bovenvermelde personen.

LEEUWARDEN

NEA-sekcio

Inlichtingen: Mevr. Y. Weidema, Goutumerdyk 18, 9084 AE Goutum, tlf. (058) 88 28 10.
Bijeenkomsten: donderdag om de veertien dagen om 15 u. in het Doopsgezind Centrum, Ruiterkwartier 173, Leeuwarden.

LEUVEN

Esperanto 2000 v.z.w. ☆

Inlichtingen: Marc vanden Bempt, Duisburgsestraat 12, 3030 Leuven, tlf. (016) 20 14 53.
Bijeenkomsten: „Vespero 2000", de tweede woensdag van de maanden september tot juni in het Cultureel Centrum, Craenendonck, naast nr. 21 (centrum Leuven, aan de Vismarkt) om 19.30 u. (behalve de Laborvesperoj van oktober en november. Zij hebben plaats in een lokaal in de buurt. Bijeenkomst aan het Cultureel Centrum.
Programma:

- woensdag 6 jan.: begincursus
- woensdag 13 jan.: begincursus; VESPERO 2000: Joris Raeymaekers spreekt over „Kunst in Leuven" (met film) en over de schilder Piet Gilles van Leuven.
- woensdag 20 jan.: begincursus.
- woensdag 27 jan.: LABORVESPERO 2000, voor ieder die de beginnerscursus beëindigd heeft, maar nog wel wat meer Esperanto wil leren; begincursus.
- woensdag 3 feb.: begincursus.
- woensdag 10 feb.: begincursus; VESPERO 2000, thema wordt later bepaald.
- woensdag 17 feb.: begincursus.
- woensdag 24 feb.: begincursus; LABORVESPERO 2000, zie 27 feb.
- zaterdag 27 feb.: „Internationale Week van de Vriendschap", reeds voor de tiende keer gevierd in Leuven. Van in de voormiddag (rond 9.30 u.) is iedereen er welkom. Overzicht van het programma: voormiddag: Algemene FLEJA-vergadering; vormingsseminarie van FEL; (zoek)wandeltocht door Leuven. Middageten: er wordt voor boterhammen en koffie gezorgd. Namiddag: wandeling, film, quiz, zang, dans en verscheidene spelletjes. 's Avonds is er uiteraard weer het koud-buffet. Het programma gaat dan weer gewoontegetrouw voort tot in de vroege uurtjes. Misschien is dit wel het laatste WIV-feest... zorg dus dat je erbij bent!

LIMBURG

Contactadressen:
Albert Claesen, Zonnebloemstraat 7, 3610 Diepenbeek, tlf. (011) 32 36 03.
Jos Vandebergh, Ambachtstraat 39, 3538 Houthalen-Helchteren, tlf.: (011) 52 29 02 (kantoor).

MECHELEN

Mechelse Esperantogroep ☆

Inlichtingen: De hr. Saels, Lange Zandstraat 52, 2580 St.-Kathelijne-Waver, tlf. (015) 31 17 90.

MIDDELBURG

Zie Kapelle

MORTSEL

Esperantogroep Mortsel ☆

Inlichtingen: Meidoornlaan 42 b2, Mortsel of Sint-Hathebrandstraat 8, Mortsel, tlf. (03) 449 50 24.
Bijeenkomsten: iedere zondag om 10.30 u. in het Hof van Rieth, Molenlei 68. Hier worden de vrijdagavondprogramma's van *La Verda Stelo*, vooral in de mate van het mogelijke de internationale, verder behandeld c.q. overgedaan ten behoeve van hen die 's vrijdags niet in *La Verda Stelo* kunnen aanwezig zijn.
Cursussen: Conversatiecursus op zondagmorgen in de vergaderzaal van het Hof van Rieth, Molenlei 68. Aanvang 6 sep. om 10 u.

NIJMEGEN

Esperanto-klubo Zamenhof

Inlichtingen: Mevr. G.H.M. Wulfers, Lindanusstraat 16, 6525 PV Nijmegen, tlf. (080) 55 15 05.
Bijeenkomsten: de 2de en 4de woensdag om 20 u. op het vermelde adres.

NEJ-sekcio „NIMFEO"

Inlichtingen: Meijhorst 17-55, 6537 KE Nijmegen, tlf. (080) 44 68 03
Bijeenkomsten: De eerste woensdag van de maand. Bovendien geregeld cursussen.

OOSTENDE

Esperantoclub Oostende „La Konko" ☆

Inlichtingen: de hr. André D'Hulster, Paul Michielslaan 10, 8400 Oostende, tlf. (059) 80 06 95.

Cursussen: Cursus voor beginners van 20 lessen op vrijdag van 19.30 u. tot 20.30 u. vanaf 2 okt.

Cursus voor gevorderden op 1ste en 3de vrijdag in het Cultureel Centrum, zaal Ankalp, Leffingerstr. 85. Inlichtingen: tlf. (059) 80 06 95.

ROTTERDAM

FLE-afdeling 2

Inlichtingen: Mevr. J. Quispel, Maarland 4, 3075 JV Rotterdam, tlf. (010) 419 82 01 of 419 53 47.

Bijeenkomsten: Iedere donderdag, in de school „Open Ateiers", Sliedrechtstr. 65.

Programma:

- woensdag 6 jan.: Wij maken gezamenlijk *Sennaciulo* postklaar, voor koffie en koek wordt gezorgd.
- woensdag 11 jan.: Bestuursvergadering bij J. Quispel.
- woensdag 20 jan.: Postklaar maken van *Sennaciulo.*
- woensdag 10 feb.: Postklaar maken van *Sennaciulo.*
- woensdag 24 feb.: Jaarvergadering.

Esperanto-grupo Merkurio

Inlichtingen: de hr. Rob Moerbeek, tlf. (010) 436 15 39.

Bijeenkomsten: De 1ste en 3de woensdag om 20 u. in het hoofdkantoor van de UEA, Nieuwe Binnenweg 176, 3015 BJ Rotterdam.

SAT-Rondo

Inlichtingen: Mevr. W. v.d. Blink, Flat Meyenhage 133, 3085 NC Rotterdam, tlf. (010) 480 69 64.

ST.-NIKLAAS

Esperantogroep St.-Niklaas ☆

Inlichtingen: de hr. Leo Corijnen, Weynstraat 1, 2700 St.-Niklaas, tlf. (03) 776 33 88 of de hr. Gerard Baeyens, tlf. (03) 772 57 42.

TIENEN

Inlichtingen: Frans van de Perre, Nieuwstraat 33, 3200 Leuven Heverlee, tlf. (016) 26 00 08.

TILBURG

Esperanto Tilburg

Inlichtingen: de hr. H. Appelo, Montfortanenlaan 100, 5042 CX Tilburg, tlf. (013) 68 04 73.

TURNHOUT

Inlichtingen: de hr. G. Duyck, Harmoniestraat 47, 2300 Turnhout, tlf. (014) 41 22 33

UTRECHT

Samenwerkingscomité

Inlichtingen: de hr. Punt, Maniladreef 73, 3564 JB Utrecht, tlf. (030) 61 69 67.

WEERT

NEJ-sekcio „LONICERO"

Inlichtingen: Tromplaan 4, 6004 Weert, tlf. (04950) 21 251.

Bijeenkomsten: Iedere tweede dinsdag.

WIJLRE

Esperantogroep Marnolando

Inlichtingen: Tienbundersweg 38, 6321 CR Wijlre, tlf. (04450) 12 48.

WILDERT

Cursussenn: Conversatiecursus vanaf 14 sep. en nadien telkens de 1ste maandag van de maand

Plaats: Jachthoornlaan 20, Essen-Wildert. Inl. en inschr. aldaar, tlf. (03) 667 57 70 of 321 23 06.

ZAANSTREEK

Esperantocentrum

Inlichtingen: Postbus 433, 1500 EK Zaandam, tlf. (075) 16 69 31.

ZEIST

NEA-Sekcio.

Inlichtingen: Mevr. C.H. Born, Gruttolaan 37, 3704 XL Zeist.

Esperanto in het dagelijks leven van jongeren

Na de Chiro die met zijn jaarslogan „Vivikune" een beperkte bijdrage levert tot het verspreiden van het Esperanto onder jongeren, doet ook de Vlaamse uitgeverij De Sikkel haar duit in het zakje. In de reeks *Historische Verhalen*, die vooral verspreid wordt in de hoogste jaren van de lagere school, verscheen van de hand van Leopold Vermeiren (jeugdschrijver, bekend om zijn Rode-Ridderverhalen) en Rik de Roover (auteur van Ŝparporketo) een verhaal over Esperanto. Er bestaat geen twijfel, dat dit een van de succesvolste wegen is, waarlangs Esperanto een grotere bekendheid kan verwerven.

Duel Esperanto-Engels

In de loop van juli en augustus verschenen in *Het Laatste Nieuws* een reeks lezersbrieven waarin zich een waar duel afspeelt tussen aanhangers van het Engels en die van het Esperanto als internationale voertaal. Aanleiding tot het duel vormde een artikeltje van de heer Saenen, die het Engels verdedigt. Zijn oorspronkelijk artikel hebben we niet bij de hand, maar uit de reacties kunnen we opmaken dat de heer Saenen het Engels afschildert als een vrij gemakkelijk te leren taal, die ruim verspreid is, algemeen aanvaard wordt als algemeen communicatiemiddel zonder dat ze zich opdringt en die daarom geen bedreiging vormt voor het voortbestaan van andere talen.

Hoewel enkele verdedigers van die idee uit eigen ervaringen illustreren dat het Engels als hulptaal dienst kan doen, zijn de meeste reacties vrij negatief. Die reacties brengen vrijwel allemaal dezelfde argumenten naar voor. Eerst en vooral wordt er verwezen naar de geschiedenis van het Nederlands in Vlaanderen. Men wijst erop dat het gevaar niet denkbeeldig is dat het Engels zich zou ontwikkelen tot een nieuwe herentaal, de taal van de hogere klasse, waardoor die klasse de band met de plaatselijke taal en cultuur zou verliezen, en waardoor die cultuur verstoken zou blijven van een (toch belangrijke) financiële voedingsbodem en zou teloor gaan of verarmen. Hegemonie van het Engels en taalimperialisme zouden weldra dreigend het hoofd opsteken, waardoor andere talen zouden vervallen tot tweederangstalen, en de sprekers ervan tot tweederangsburgers.

Verder wordt erop gewezen, dat het Engels helemaal niet de meest verspreide taal ter wereld is. Het aantal mensen dat Chinees spreekt is veel groter, en ook Spaans en Arabisch zijn geduchte concurrenten voor het Engels.

Dat Engels relatief gemakkelijk te leren is, is alleen waar voor wie voorbijgaat aan de zeer onlogische spelling en aan het feit dat die taal in hoge mate idiomatisch is, d.w.z. dat ze niet via regels te leren is, maar enkel met vallen en opstaan. Dat is zeker niet de eenvoudigste weg om een taal te leren.

De conclusie van die briefschrijvers is dan ook, dat niet het Engels, maar wel het Esperanto zou moeten worden gesteund om die rol van internationale hulptaal te vervullen. Die taal is immers echt vrij gemakkelijk te leren (met slechts luttele grammatica-regels en geen uitzonderingen), is politiek en etnisch neutraal en bedreigt de nationale talen niet. Een lezer had nog een origineler idee: hij stelde voor, laat het Engels gebruikt worden als hulptaal voor handel en toerisme, als er echt contact moet worden gelegd om een volk te leren kennen en diepgaande onderhandelingen te voeren, laat ons dan Esperanto gebruiken.

Latijn: taal van wetenschap, cultuur en kerk

Het Latijn is lange tijd de taal van wetenschap en cultuur geweest. In de Middeleeuwen was het over heel Europa verspreid, alle Universiteiten, alle belangrijke wetenschap, heel wat literatuur werden vrijwel uitsluitend in het Latijn bedreven. Tot in de vorige eeuw heeft het deze functie kunnen blijven vervullen, zij het dat het een groot deel van zijn prestige heeft moeten inboeten. In onze eeuw stond het uiteindelijk alleen nog sterk in de kerk en in het middelbaar onderwijs. Het Latijn werd echter niet meer onderwezen om zijn waarde als taal, maar om andere kwaliteiten (zijn grote culturele betekenis, zijn bruikbaarheid bij het ontwikkelen van het logische denken,...). Sinds de jaren zestig heeft het ook zijn laatste bastion moeten opgeven. Het Latijn werd niet langer universeel in de kerk gebruikt.

Toch blijven er nog altijd resten van zijn vroegere glorie bewaard. Zo worden alle kerkelijke concilie-documenten nog steeds in het Latijn opgesteld. Dat dit zijn problemen meebrengt, bleek tijdens de laatste Bisschoppen-synode in Rome. Steeds minder bisschoppen zijn nog in staat de documenten te lezen en te begrijpen. Sommigen lossen dit probleem op door zich te laten bijstaan door een oude secretaris, die nog wel een gedegen opleiding in het Latijn en jaren praktijk achter de rug heeft; anderen doen een beroep op moderner middelen. Zo worden tegenwoordig alle documenten door de persdienst van het Vaticaan in verscheidene talen verspreid. Alleen voor de studie van oude documenten blijven de problemen bestaan. Toch lijkt het voortbestaan van het Latijn ten zeerste bedreigd. Of het nieuwe woordenboek, waarin ook nieuwerwetse begrippen een Latijns ekwivalent krijgen, daaraan nog iets kan veranderen, lijkt zeer de vraag.

Doctor Honoris Causa

Niet alleen de Roomse Kerk is een bastion van het Latijn. Ook andere prestigieuse instellingen, die bogen op een lange traditie gebruiken die taal nog altijd in hun officiële plechtigheden. In oktober verleende de Universiteit van Oxford het Doctoraat Honoris Causa aan koning Boudewijn, terwille van zijn inzet voor de Europese eenmakingsgedachte. De plechtigheid verliep naar 800-jaar oude traditie vrijwel helemaal in het Latijn.

Kreeg u een grijze bladzijde?
Als u in België woont, en middenin deze Esperanto Panorama een grijs formulier vindt, dan betekent dat dat wij op 21 december uw lidmaatschapsbijdrage voor 1988 nog niet hadden ontvangen. Vlug invullen dan en bezorgen, ofwel aan de Vlaamse Esperantobond, ofwel aan een aangesloten Esperantogroep! Hartelijk dank!

Internationale gezinnen...

Esperanto is een neutrale taal, voor iedereen gelijk als tweede taal te leren en dus bruikbaar voor internationale communicatie zonder discriminatie. Toch komt er sleet op deze bewering. Het gebeurt immers steeds meer en meer dat mensen van verschillende nationaliteiten elkaar vinden in de Esperantobeweging en besluiten met elkaar verder door het leven te gaan. Welke taal spreken de kinderen van zulke koppels? Esperanto natuurlijk.

Zeer toevallig ontdekte de heer Pirlot een enquête uit 1977 die door een groep Japanse dames was uitgevoerd. Daarin vond hij de volgende statistische gegevens over bietnische huwelijken: 50% ervan kwamen tot stand door een ontmoeting tijdens een Esperanto-bijeenkomst, 11 % tijdens reizen, 7% na aan elkaar te zijn voorgesteld door esperantisten, en 6% door diverse omstandigheden.

Van deze 62 koppels wonen er 40 in het land

van de man, 17 in dat van de vrouw en 5 in een derde land. De meeste aanpassingsproblemen hebben te maken met taal (48%), gewoonten (37%), klimaat (16%) of voeding (15%).
Een belangrijk probleem is dat van het taalgebruik. In 58% van de gevallen leren de kinderen de taal die de ouders onder elkaar gebruiken, in 14% van de gevallen spreken de kinderen met elk van beide ouders een andere taal terwijl in 28% van de gevallen de kinderen niet alleen de gemeenschappelijke taal van de ouders gebruiken, maar met elk van de ouders ook in één of meerdere andere talen kan spreken. De kinderen van deze gezinnen komen in zoveel verschillende taalmilieus terecht dat zij zelf meestal polyglot zijn. 74% kent verscheidene talen en 84% daarvan (of 62% van de totale groep) spreekt die talen ook vlot. Behalve de taal van het land waar ze wonen of de moedertaal van de ouders, spreken 72% van de kinderen ook min of meer vlot Esperanto.
Uit de brieven leren we niet alleen de problemen kennen die in zulke gezinnen rijzen, maar krijgen we ook enkele raadgevingen die door de ervaring gerijpt zijn. Zo raad mevrouw Alberto-Wybouw, een Vlaamse die gehuwd is met een Portugees, het volgende aan: Esperanto is uiteraard onze voornaamste gemeenschappelijke taal geworden en onze dochter spreekt nu vijf talen. Naar mijn ervaring zou ik aanraden dat ouders met hun kinderen eerst en vooral hun eigen taal spreken, om pas later op Esperanto over te schakelen. Deze taal leren ze immers op natuurlijke wijze door te luisteren naar de gesprekken van hun ouders en door hun contacten met andere esperantisten.

(Naar: Germain Pirlot in La Dernière Heure, 17 april 1987)

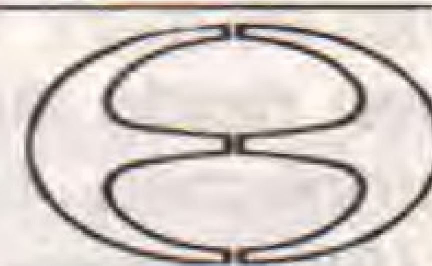
Reizen om te leren...
Esperanto om te reizen.

Van 1 tot 8 november 1987 verbleef ik met een 40-tal leerkrachten uit Tienen in Bielsko-Biala in het zuiden van Polen, in het raam van een culturele uitwisseling Tienen-Bielsko. De bedoeling is, dat in februari 1988 evenveel Poolse leerkrachten een bezoek brengen aan Tienen. Buiten een paar tolken (Frans en Duits) verliepen de gesprekken met deze leerkrachten uiterst moeizaam. De meeste Poolse leerkrachten kennen immers geen woord van een Westerse taal. Mijn collega (leraar atheneum Tienen, die hier een cursus Esperanto geeft aan een 12-tal kinderen) droeg een Esperanto-kenteken. In Krakau (Pools Kraków, uit te spreken als Krakoef) werd hij aangesproken door een esperantiste. Ook in Bielsko hadden we contact met een technisch leraar die Esperanto kende. Hoe diepgaand zijn hier de gesprekken, als je vrij met elkaar kunt converseren! Het prettige was echter, dat een aantal leraressen die vrij sceptisch stonden tegenover Esperanto, plots ervoeren hoe ik zonder enige moeite met mijn *samideano* kon praten. Zij volgen lessen aan mijn avondschool (3de jaar Spaans) in het PITO en konden hun oren niet geloven, omdat zij meer dan de helft van de gesprekken konden volgen zonder dat ze ooit Esperanto hadden gehoord. Onze esperantist komt in februari '88 ook naar Tienen, omdat hij Esperanto kent. Inderdaad, de Tiense gastgezinnen moesten vooraf een taal opgeven welke zij met hun gasten wensten te gebruiken. Mijn collega, Albert Boon, had als voornaamste taal Esperanto opgegeven. Precies hierdoor zochten de Poolse autoriteiten naar een leraar die Esperanto kende. Dit was de hoofdoorzaak dat deze technische leraar voor de eerste maal in zijn leven naar België mocht komen en zo het Westen bezoeken.
Ik meende dat deze ervaring de lezers van uw tijdschrift wel zou interesseren.

Paul Kempeneers, Tienen

Esperanto in de wereld

Met Esperanto naar buiten...

Voor het verspreiden van het Esperanto is het vooral van belang dat het geregeld naar buiten treedt, dat het zich laat zien in de gewone wereld. Vaak gebeurt dat met een enkele vermelding in een krant of tijdschrift. Soms kan het op een meer opvallende manier in een persconferentie of een officiële ontvangst.

In Groot-Brittannië werden de feestelijkheden rond „Een Eeuw Esperanto" gelanceerd met een perconferentie in de „Wig & Pen" in Londen. Bij deze manifestatie waren veel journalisten aanwezig. Zij werden ontvangen, evenals vele parlementariërs uit beide kamers, door afgevaardigde Merlyn Rees. Dit initiatief had en heeft nog steeds zijn positieve gevolgen. Uitnodigingen, vragen naar informatie over Esperanto en aanvragen voor interviews worden talrijker en talrijker.
En ook bij deze gelegenheid was de pers talrijker vertegenwoordigd dan verwacht. De organisatoren hadden gerekend op een dertig à veertig journalisten. Uiteindelijk bleken meer dan honderd journalisten van BBC, Voice of America, de Canadese, Mexicaanse, Spaanse, Duitse en Belgische radiostations, van kranten uit Koeweit, Iran, Japan, China; van persagentschappen uit Nieuw-Zeeland, Australië en van het persagentschap TASS aanwezig.
Tijdens een receptie kregen de deelnemers de „Eeuwwijn" aangeboden, een witte Esperanto-wijn gefabriceerd door St. George's English Wines (Waldron, Heathfield, East Sussex), waarvan de flessen voorzien waren van een tweetalig Esperanto-Engels etiket.

Naar aanleiding van het honderdjarig jubileum van het Esperanto dit jaar werd begin maart 1987 in de „Orangerie" in Straatsburg een ontmoeting georganiseerd tussen Europarlementsleden en vertegenwoordigers van de Europese Esperantobeweging. Sinds de eerste rechtstreekse verkiezingen voor het Europese Parlement bestaan tussen beide groepen contacten, die steeds meer worden uitgebreid. Europarlementsleden die reeds hebben ingezien hoe met behulp van de infrastructuur van de Esperanto-beweging taalbarrières overwonnen kunnen worden (de EPEG-groep), hebben zich bereid verklaard samen te werken.
In korte toespraken brachten beide kanten verslag uit over hun ervaringen tot hiertoe.
In samenwerking met de Europarlementsleden wil de Europese Esperantobeweging zich inzetten voor de invoering van het Esperanto in de scholen van de Europese Gemeenschap.

Een andere manifestatie met enige internationale uitstraling was de uitreiking van de *Zamenhofprijs.*
Tijdens een plechtige ceremonie in het hoofdkantoor van de UNESCO in Parijs, werd door de heer G. Maertens, namens Universala Esperanto-Asocio (UEA) aan de heer M'Bow, secretaris-generaal van de UNESCO, de Zamenhofprijs overhandigd. De Zamenhofprijs, die onlangs door UEA in het leven werd geroepen, is bedoeld om ieder jaar lof te betuigen aan een personaliteit met internationale faam die zich heeft laten opmerken door zijn (haar) bijdrage tot een betere internationale communicatie.
Van de verschillende toespraken die tijdens deze prijsuitreiking plaatsvonden, viel vooral deze op van prof. A. Martinet, een wereldberoemde Franse taalkundige. Hij zei dat „het Esperanto goed functioneert en voortaan het recht verworven heeft om de hulptaal voor de hele wereld te zijn.

(GvA, 9 januari 1987)

Een geschreven versie van de toespraken tijdens de uitreiking van de Zamenhofprijs kan je vinden in het Franse Esperanto-tijdschrift, Esperanto-Actualités van april 1987 (nr 381), uitgegeven door UFE, de Franse Esperantobond.

De handen in elkaar...
Vele esperantisten zijn van mening dat samenwerken met andere „ideologische" organisaties veel meer aarde aan de dijk brengt, dan hulp te zoeken bij nationale of internationale officiële instanties. In de Verenigde Staten denkt de *Unitarian Universalist Association* (Vereniging voor Universele Eenheid) er ook zo over. Zij heeft die wens tot samenwerking met het Esperanto te kennen gegeven in een resolutie, opgesteld tijdens de Algemene Vergadering van 23-28 juni 1986 en gepubliceerd in *Take up the Song*, hun verenigingsorgaan.
De resolutie houdt daarin voor dat zijzelf een internationaal web van verstandhouding en vrede wil tot stand brengen en dat zij inziet dat het Esperanto met zijn duidelijkheid en eenvoud daarbij een grote hulp kan zijn. Vertrekkend vanuit de vaststellling dat één taal voor alle internationale communicatie een begerenswaardig iets is; dat er belangrijke hindernissen voor wederzijds begrip bestaan tussen verschillende de talen en zelfs binnen éénzelfde taal; dat heel wat conflicten juist ontstaan uit taalmisverstanden; dat het zeer moeilijk is een andere taal te leren en te gebruiken; en tenslotte dat het Esperanto gemakkelijker te leren is, dat het logisch is opgebouwd, dat het cultureel neutraal is en daardoor de communicatie kan vergemakkelijken, roept de Vereniging voor Universele Eenheid zijn leden op te onderzoeken of het Esperanto inderdaad voldoet aan de eigenschappen die ze zichzelf toeschrijft en een verslag van dat onderzoek in te dienen voor de volgende Algemen Vergadering in 1988.
Natuurlijk is dit nog maar een halve overwinning. Het Esperanto is nog niet zover dat ze in die Vereniging tot enig communicatiemiddel is gekozen. Maar als het zich kan waarmaken...

Postzegels
Ook de uitgifte van postzegels is zo een methode om naar buiten te treden. Wij herinneren ons nog allemaal de Belgische Esperantozegel die ter gelegenheid van het congres in Antwerpen in 1982 werd uitgegeven. De eerste jubileumzegel verscheen in Bulgarijë. Verder hebben ook Malta, Polen, de DDR, Kuba en Suriname de intentie om een Esperantozegel uit te geven.

Movado sen Nomo
Het vermelden waard is ook dat de *Bond Zonder Naam* in haar tijdschrift (maart-april 1987) een bladzijde aan Esperanto wijdt. De Bond presenteert haar Esperanto-dochter, Movado sen Nomo, en de ideeën van het Esperanto. Thema's die aan bod komen zij o.a. de grote waarde van het Esperanto, en de wereldwijde verspreiding. Ook het Wereldcongres in Polen wordt vermeld. Tevens vraagt men geldelijke steun om de ideeën van Movado sen Nomo ook in niet-kapitaalkrachtige landen te kunnen verspreiden.

Kalender

Er staan heel wat bijeenkomsten op het agenda. Eerst en vooral, en zeker niet te missen is er de IWV-zaterdag. Reeds voor de tiende maal organiseert Esperanto-2000 (Leuven) deze dag, naar aanleiding van de Internationale Week van de Vriendschap. Wie het al meegemaakt heeft, behoeft zeker geen aansporing om er weer bij te zijn; voor anderen is het de gelegenheid om kennis te maken met het rijk gevulde programma van deze dag: wandelen, kwissen, zingen, dansen, eten, drinken en praten en niet te vergeten de Internationale Vriendschapsgroet naar de hele wereld. Zaterdag 27 februari 1988!

De Brusselse groep is van plan geregeld wandelingen door Brussel te organiseren. Deze wandelingen duren ongeveer twee uur. De eerste gaat door op zaterdag 19 maart 1988. Vertrek om 10 u. aan de hoofdingang van het stadhuis.

Op het kruispunt van drie wegen, waar drie landen samenkomen en drie talen elkaar ontmoeten, daar kunnen ook esperantisten samenkomen. Trilanda-renkontiĝo vindt in 1988 plaats in Limbourg (nabij Welkenraedt) van 22 tot 24 april. Voor nadere inlichtingen en inschrijvingsformulieren kan je schrijven naar: Welkenraedt-a Esperanta Klubo, Marie kaj Willy Grela, 16, rue de la Colline, 4840 Welkenraedt, Belgio. Tlf. 087/ 88 08 32. Vlug reageren is aanbevolen, want er zijn slechts 50 plaatsen!!!

Creatieve thema-avonden in Esperantoschool

Vanaf januari stellen de Antwerpse Esperanto-cursusbegeleiders een nieuw project voor. Na de gewone les komen de cursisten van de verschillende klassen om acht uur bijeen om op aangename en speelse wijze Esperanto te oefenen. Het beginthema is „muziek" en iedereen – ook niet-studenten – kan hierbij aanwezig zijn.

De onderwerpen woordenschat, zélf populaire deuntjes zingen, oude chansons opdiepen, enz. Bovendien begeleidt de professionele zanger Patrick Retour enkele lessen.

Plaats: Quellinstraat 31, Antwerpen (3de verdieping)

Thema „Muziek": elke dinsdag en donderdag van 5 januari tot en met 11 februari 1988, van 20 tot 21 uur.

Thema „Theaterfacetten": van 23 februari tot en met 31 maart, zelfde uren.

Inlichtingen op nr. (03) 233 66 81, 's morgens.

Cursussen in Antwerpen

Tengevolge van de grote vraag starten in januari en februari vier nieuwe Esperantocursussen:

Spoedcursus

Op 23 en 24 februari vindt in het Esperantocentrum te Antwerpen een spoedcursus plaats. Deze cursus onder leiding van Anne Tilmont, richt zich tot mensen die geen Esperanto kennen, maar wel en brede taalachtergrond hebben. De cursus vangt aan om 9 uur stipt en duurt tot 17 uur. Deelnameprijs bedraagt 1 000 fr., vooraf inschrijven is verplicht op het nummer (03) 233 66 81.

Cursus voor beginnelingen

Vanaf 13 januari start in Antwerpen een Esperantocursus voor beginnelingen o.l.v. de heer Alex Humet, en dat iedere woensdag van 19 tot 21 u. gedurende tien weken. Voor inlichtingen en inschrijvingen: tlf. (03) 239 21 64.

Esperantocursus voor gevorderden

Vanaf maandag 11 januari kunnen personen die reeds een cursus voor beginnelingen hebben gevolgd, deelnemen aan een cursus voor gevorderden o.l.v. de heer Alex Humet, iedere maandag tussen 19 en 21 u. en dat gedurende tien weken. Voor inschrijvingen en inlichtingen: tlf. (03) 239 21 64.

Snelcursus voor beginnelingen

Tijdens de 4 zaterdagen van januari van 14 tot 19 u. loopt een snelcursus Esperanto. Inschrijvingen en inlichtingen op het nummer (03) 239 21 64.

In memoriam...

Op 26 november overleed in Bierbeek broeder Arni Decorte, bekend om zijn vertalingen in het Esperanto van de werken van Pater Pio.